

FOTOGRAFIRANJE PTIC

// besedilo in foto: Gregor Bernard

Kakšno fotografsko opremo bomo uporabljali za fotografiranje ptic, je predvsem odvisno od tega, kako resno se bomo zadeve lotili in koliko denarja želimo porabiti za ta namen. Najprej se bo treba odločiti za kompaktni »trotlziher« fotoaparati ali zrcalnorefleksni SLR sistemski fotoaparati. Za razumevanje določenih podatkov, števil in opisov v tem članku bo potrebna nekaj osnovnega fotografskega znanja, ki ga lahko pridobite z branjem uvodnih poglavij vsakega kvalitetnega fotografskega priročnika.

PREDNOSTI IN SLABOSTI KOMPAKTNIH SUPER ZOOM FOTOAPARATOV

Prednosti:

- Zaradi njegove majhne velikosti in teže ga lahko vzamemo vedno s seboj.
- Z enim objektivom pokrijemo gorišnice od širokokotnega do super teleobjektiva.
- Nizka cena.
- Rezultati v dobrih svetlobnih razmerah sploh niso slabi.

Slabosti:

- Zaradi majhnega senzorja imajo kompaktni relativno slabo kvaliteto slike v slabših svetlobnih razmerah, kjer moramo uporabiti večjo občutljivost (ISO od 400 naprej).
- Kljub velikim ločljivostim senzorja so večji izrezi slabši kot pri zrcalnorefleksnih fotoaparatih.

- Kompaktni so v primerjavi z zrcalnorefleksnimi fotoaparati dosti počasnejši (zaporedno fotografiranje, avtomatsko ostrenje ...).
- LCD slika v iskaku (pogled skozi objektiv) je skoraj neuporabna, tako smo primorani uporabljati LCD zaslon na hrbtni strani aparata, kar pa ni praktično pri fotografiranju živahnih ptic.
- Zaradi velikega razpona je objektiv pri najdaljši goriščni razdalji (tam, kjer ga bomo največ uporabljali) najslabši.
- Kompaktni niso zasnovani za delo v zahtevnih razmerah.

KOMPAKTNI SUPER ZOOM FOTOAPARAT

Za občasno dokumentiranje ptic, ki jih bomo videli na nedeljskih izletih, nam bo več kot dobro služil družinski kompaktni fotoaparati s super zoom objektivom. Objektiv na teh fotoaparatih dosegajo že zavirljive goriščne razdalje tja do 1200 mm in več. K naši odločitvi bo pomagal tudi odgovor na vprašanje: Zakaj bi s seboj nosili tako velik in težak fotoaparati, vreden več tisoč evrov?

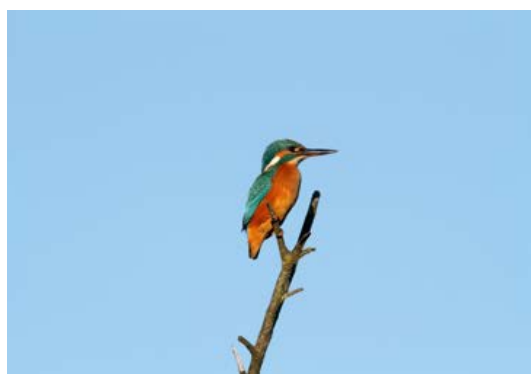
ZRCALNOREFLEKSNI SLR FOTOAPARAT

Kljub mamljivim goriščnim razdaljam in ceni, ki nam jo ponujajo kompaktni fotoaparati, se za resnejše delo raje odločimo za zrcalnorefleksni fotoaparati. Kot pri nakupu avtomobila se moramo tudi pri fotografiji odločiti za znamko. Če pa že imamo

Primerjava kompaktnega super zoom fotoaparata z zoom objektivom do 1200 mm in SLR fotoaparata z objektivom 400 (640) mm.

VODOMEC (*Alcedo atthis*)

Večja ločljivost tipala/senzorja nam ob kvalitetnem objektivu omogoča večje izreze.

zrcalnorefleksni fotoaparati, potem moramo dokupiti le primeren objektiv. Izbiramo v glavnem med petimi vodilnimi proizvajalci: Canon, Nikon, Sony, Pentax in Olympus. Poleg znamk izbiramo tudi med tipali različne velikosti. Pri amaterskih naravoslovnih fotografih so najbolj priljubljena tipala tako imenovanega APS-C formata, velikosti cca 22.3 X 14.9 mm, kar pomeni, da se goriščna razdalja teoretično poveča za 1,6X oz. 1,5X pri Nikonu. Vsaka izmed naštetih znamk ponuja kvalitetna ohišja in velik izbor objektivov. Če pa med naborom objektivov izbrane znamke ne najdemo cenovno primernega objektivu, potem lahko izbiramo še med objektivu neodvisnih proizvajalcev, ki izdelujejo objektivne za vse omenjene znamke.

Ko se odločimo za znamko in velikost tipala, moramo izbrati še primeren model za naše potrebe in denarnico. Proizvajalci delijo modele fotoaparatorov navadno glede na nivo njihove uporabe: vstopni/začetni razred, hobi razred, napredni razred in profesionalni razred. Kako izbrati pravi model, ko pa imata včasih dva cenovno popolnoma različna modela vgrajeno tipalo enakih zmogljivosti? Žal fotografiranje ptic zahteva ohišje višjega cenovnega razreda. Sam sem bil prepričan, da bom z nakupom večjega teleobjektiva rešil vse težave pri fotografiranju ptic. A sem se uštel – 8 mega pixlov je bilo veliko premalo za izdelavo večjih izrezov. Hitrost slabih 3 posnetkov na sekundo in počasno avtomatsko ostrenje je slabo sledilo ptice v letu. Premajhno iskalo je bilo neuporabno pri ročnem ostrenju z uporabo telekonverterja. Ohišje je bilo glede na velikost in težo objektivu premajhno za udobno uporabo.

Nasvet pri izbiri zrcalnorefleksnega fotoaparata za fotografiranje ptic:

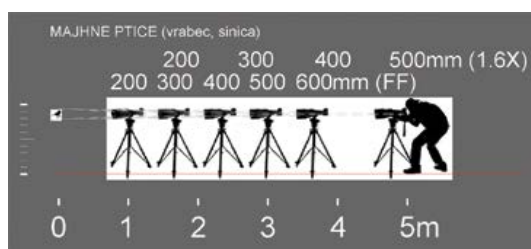
- Izogibajte se nakupu vstopnega (najcenejšega) modela, ker boste naleteli na vse zgoraj našete omejitve. Pri finančnih omejitvah se raje odločimo za starejši model višjega razreda.
- Fotoaparati naj zmore vsaj 5 posnetkov na sekundo.
- Tipalo z 18 mega pixli nam bo omogočalo že dovolj kvalitetne večje izreze.
- "Live view" funkcija nam bo omogočala lažje ročno ostrenje takrat, ko avtomatsko ne bo možno (npr. pri uporabi telekonverterja).
- Baterijsko držalo nam bo omogočalo boljše oprijem in lažje fotografiranje pokončnih motivov. Dve bateriji bosta zdržali tudi daljšo foto seanso v hudem mrazu.
- Fotoaparati srednjega ali višjega cenovnega razreda imajo navadno tudi boljše zaščito pred zunanji vplivi (dež, vlaga, pesek ...) in so izdelani iz kvalitetnejših materialov.

FOTOGRAFIRANJE PTIC – OBJEKTIV

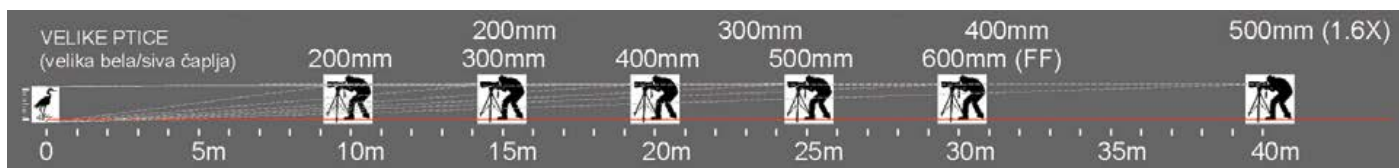
Da je objektiv srce fotoaparata, drži tudi danes v času digitalne fotografije, a mogoče malo manj kot v časih analogne fotografije (časi fotografskega filma). Zakaj? Preprosto zato, ker marsikatero napako objektivu danes zlahka popravimo z računalniško obdelavo posnetkov. Na risbi ugotovimo, da se bomo z objektivom 400 mm in fotoaparatom s tipalom APS-C (1,6X) morali manjši ptici velikosti sinice približati na 4 m, s fotoaparatom polnega formata pa na 2.5 m. Prikaz upošteva, da naredimo še nekaj izreza na posnetku pri obdelavi.

Sedaj nam je jasno, da potrebujemo objektiv s čim večjo goriščno razdaljo. Toda večina se nas zadeva loteva z objektivu nekje med 400 in 600 mm in občasno uporabo telekonverterja, vse ostalo je v tehniki približevanja in maskiranja. Ker pa je na trgu teh objektivov kar precej, jih pogledimo in naredimo ožji izbor. Različni proizvajalci ponujajo različne rešitve, v osnovi pa se delijo na:

Oddaljenost pri fotografiranju majhnih ptic

Oddaljenost pri fotografiranju velikih ptic

ZOOM TELE OBJEKTIVI

(npr.: 100-400 mm, 120-400 mm, 200-500 mm, 50-500 mm, 150-600 mm, 200-500 mm ...)

Prednosti:

- Uporabljamo jih lahko še za drugo vrsto fotografije (na primer fotografiranje divjadi).
- Ptico lažje izsledimo in jo nato približamo.
- Če se nam ptica približa bolj, kot smo predvidevali, enostavno zmanjšamo goriščno razdaljo.
- Navadno imajo zoom objektivni manjšo minimalno razdaljo fotografiranja.
- "Zloženi" so razmeroma majhni.
- So cenovno dostopnejši (razen tistih z večjo minimalno zaslonko).

Slabosti:

- Zaradi večjega števila leč in zahtevnejše optične sestave je kvaliteta slike slabša od fiksnih objektivov.
- Avtomatsko ostrenje je navadno počasnejše.
- V kombinaciji s telekonverterjem je kvaliteta slike veliko slabša.

TELE OBJEKTIVI Z NESPREMENLJIVO GORIŠČNO RAZDALJO ALI FIKSNI

(npr.: 400 mm, 500 mm, 600 mm, 800 mm) Obstajajo še refleksni fiksni objektivni, ki pa jih zaradi ročnega ostrenja, manjše svetlobne moči in navadno tudi slabše kvalitete (sploh ceneni primeri) odsvetujem.

Prednosti:

- Optično praviloma boljši od zoom objektivov.
- Na voljo so nam objektivni z večjimi zaslonkami: 2.8, 4.0, a je tudi cena temu primerna.
- So veliko bolj uporabni v kombinaciji s telekonverterjem.
- Imajo hitrejše avtomatsko ostrenje.
- Z leti ne izgubljajo dosti na ceni.

Slabosti:

- Objektivni z večjo svetlobno jakostjo so veliki, težki in pregrešno dragi.
- Pri minimalni razdalji fotografiranja si moramo dostikrat pomagati z vmesnim makro obročem.
- Ker so fiksni, niso tako vsestranski.

SVETLOBNA MOČ

Svetlobna moč (najbolj odprta zaslonka) se pri ZOOM objektivih giblje med 4.0 in 6.3 ter običajno ni konstantna, pri fiksnih pa med 2.8 in 5.6. Z izbiro boljšega fotoaparata (manj šuma pri večjem ISO) lahko v najboljšem primeru pridobimo vrednost ene do dveh zaslonk. Pri nekaterih zrcalnorefleksnih fotoaparatih začne kvaliteta posnetka šepati že pri ISO 800, pri drugih pa šele pri ISO 3200. Odvisno pa je tudi od programske opreme, s katero obdelujemo naše posnetke.

STABILIZACIJA SLIKE: IS, VR, OS ... DA ALI NE?

Moja izkušnja govori, da stabilizacija slike pri fotografiranju ptic ni tako pomembna, ker:

1. Ptice se navadno kar hitro premikajo in potrebujemo za ustavitev njihovega gibanja kratek čas zaklopa.
2. Dostikrat sedimo v maskirani preži in imamo fotoaparata tako ali tako na stojalu. Stabilizacija slike pa je seveda dobrodošla v vseh primerih, ko slikamo z roke relativno statične ptice, kot so različne čaplje, sove, ujede na preži ... Pri slikanju z roke upoštevajmo pravilo, ki pravi, da naj bo čas zaklopa vsaj 1/goriščno razdaljo objektivna, pa raje še kaj krajši. Npr.: pri objektivu 400 mm na crop-fotoaparatu ($400 \times 1.6 = 640$ mm) naj bo čas zaklopa vsaj 1/640s ali raje 1/800-1/1000s in s čim mirnejšo roko, seveda. In še en nasvet za slikanje z roke: z levo roko podpirajte objektiv čim bližje skrajnemu koncu, tako da je moment med podporo leve roke in ohišjem aparata, ki je prislonežen k obrazu, čim manjši. Fotografiramo večjo serijo fotografij, saj bo tako več možnosti za oster posnetek.

ZAKLJUČEK

Z objektivom 200 ali 300 mm ne boste kos tako zahtevni fotografiji, kot je fotografiranje ptic v naravi, razen v redkih primerih, ob krmilnicah ali tam, kjer so ptice vajene naše bližine. Kakšen objektiv si lahko privoščite oz. kakšno kvaliteto fotografij potrebujete, je stvar vsakega posameznika. Če boste samo dokumentirali svoja opažanja v naravi, pregledovali slike na domačem LCD-televizorju ali monitorju in izdelovali le manjše povečave fotografij, potem bo odlično služil vsak super tele zoom objektiv z razponom do 400, 500 ali 600 mm. Z malo več računalniškega znanja in znanja obdelave fotografij bodo rezultati že zelo dobri. Če pa imate namen objavljati fotografije v tiskovinah večjega formata in visoke kvalitete, ali če boste uporabljali opremo v težkih vremenskih razmerah, potem boste morali poseči po objektivih višjega kvalitetenega/cenovnega razreda in večje svetlobne jakosti. Enako velja seveda pri izboru fotoaparata.

Pri fotografiranju ptic bo naš glavni objektiv tisti z večjo goriščno razdaljo, se pravi tele oz. super tele objektiv. Kako velik, pa je predvsem odvisno kakšne (kako velike) ptice bomo fotografirali in koliko se jim bomo uspeli približati.